

Martti Miettunen

Martti Juhani Miettunen (17. huhtikuuta 1907 Simo – 19. tammikuuta 2002 Kauniainen) oli suomalainen poliitikko ja virkamies joka toimi Suomen kolminkertaisena pääministerinä sekä Lapin läänin maaherrana. Tasavallan presidentti Urho Kekkonen myönsi Miettuselle valtioneuvoksen arvonimen vuonna 1977.

Elämäkerta

Martti Juhani Miettunen syntyi vuonna 1907 Simossa pientilallisen poikana. Hän valmistui agrologiksi Mustialan maatalousopistosta vuonna 1932 ja työskenteli ennen poliittista uraansa pienviljelijänä sekä maanviljelysneuvojana. Vuosina 1938–1941 ja 1944–1945 hän toimi Maalaisliiton Lapin läänin piirisihteerinä.

Miettunen palveli jatkosodassa Lapin rintamalla. Sotilasarvoltaan hän oli ylivääpeli.

Ministerinä

Miettunen valittiin kansanedustajaksi ensimmäisissä sodanjälkeisissä vaaleissa vuonna 1945 Maalaisliiton listoilta. Hän nousi nopeasti merkittäviin asemiin puolueessaan. Vuosina 1946–1950 Miettunen toimi Maalaisliiton puoluesihteerinä. 1950-luvulla hän oli ministerinä lähes kaikissa hallituksissa: kulkulaitosten ja yleisten töiden ministerinä 1950–1951 ja 1954–1956, maatalousministerinä 1951–1953, 1956–1957 ja 1958–1959, sekä valtiovarainministerinä 1957. Miettunen oli ministerinä kaikissa Urho Kekkosen viidessä hallituksessa, ja hän nousikin yhdeksi Kekkosen lähimmistä miehistä.

Kansanedustajuuden ja päivänpolitiikan Miettunen jätti, kun hänet nimitettiin kotilääninsä Lapin maaherraksi vuonna 1958. Maaherran virasta Miettunen jäi eläkkeelle vuonna 1973. Presidentti Kekkonen kuitenkin kutsui luottomiehensä Miettusen kolmesti Lapista takaisin Helsinkiin, kun hänen tarvitsi miestä tärkeälle poliittiselle paikalle.

Maaherra ja Kekkosen luottomies

Ensimmäisen kerran Miettunen nimitettiin maalaisliittolaisen vähemmistöhallituksen pääministeriksi 1961. Miettusen lyhytikäinen I hallitus oli väliaikaisratkaisu tilanteessa, jossa enemmistöhallituksen muodostaminen oli poliittisten riitojen vuoksi mahdotonta. Hallitus muistetaan lähinnä siitä, että sen pääministeri toimi presidentin sijaisena tämän kuuluisan Yhdysvaltain-matkan aikana 1961 ja joutui vastaanottamaan noottikriisin aloittaneen Neuvostoliiton nootin. Maaherran tehtäviin Miettunen palasi vuonna 1962.

Miettunen kutsuttiin toisen kerran Mauno Koiviston hallituksen maatalousministeriksi vuonna 1968. Suomi kärsi pahasta maatalouden ylituotantokriisistä, ja presidentti Kekkonen halusi maatalousministeriksi päivänpolitiikan ulkopuolisen henkilön, joka voisi tehdä radikaaleja ratkaisuja pelkäämättä suosionsa menetystä. Miettunen esitteli ns. pakettipeltolain, jolla maanviljelijöille maksettiin korvauksia siitä, että he jättävät peltonsa viljelemättä. Laki aiheuttikin paljon pahaa verta viljelijäväestön keskuudessa, mutta Miettunen saattoi palata 1970 jälleen Lappiin hallituksen hajottua.

Miettusen hätätilahallitus

Kolmannen kerran Kekkonen kutsui 1975 jo eläkkeellä olleen Miettusen hallituksenmuodostajaksi. Taloudellinen taantuma ja 60 000 työtöntä vaativat presidentin mielestä "hätätilahallituksen" muodostamista. Tämä Maalaisliiton, SDP:n ja SKDL:n varaan koottu Miettusen II hallitus hajosi jo seuraavana vuonna vasemmiston riitoihin, mutta Miettunen johti seuraavaa, keskustalaista vähemmistöhallitusta, vielä vuoteen 1977. Hallitukset saivat aikaan joitakin uudistuksia, muun muassa Miettusen välityksellä syntyneen TUPO-ratkaisun 1976, mutta epäonnistuivat suurelta osin työttömyyden hoitamisessa.

Valtioneuvos

Vuonna 1977 Miettunen jäi lopullisesti eläkkeelle politiikasta, ja presidentti Kekkonen antoi hänelle valtioneuvoksen arvonimen. Vuoden 1982 presidentinvaaleissa hän tuki Ahti Karjalaista Kekkosen seuraajaksi, mutta eli muuten julkisuuden ulottumattomissa. Vuonna 1981 ilmestyneessä Tamminiemen pesänjakajat -kohukirjassa Miettunen nimettiin mahdolliseksi ylimenokauden presidentiksi siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että Keskustapuolue olisi hajonnut kahtia Ahti Karjalaisen ja Johannes Virolaisen kannattajien riidan vuoksi.

Martti Miettunen kuoli Kauniaisissa Kaunialan sotavammassairaalassa 94 vuoden iässä lauantaina 19. tammikuuta 2002. Hänet on haudattu Simon kirkon tapulin viereen. Miettunen on kaikkein vanhimaksi elänyt Suomen pääministeri. Ministerinä Miettunen toimi yhteensä 4 316 päivää, mikä on kahdeksanneksi eniten Suomen poliittisessa historiassa.

Yksityiselämä

Miettunen oli naimisissa Hilda Kaarina Kantolan kanssa 1934–1961 ja Alli Henriikka Salovaaran kanssa vuodesta 1962.

Miettunen varttui lestadiolaisessa kodissa ja osallistui poliittisen toimintansa ohella jonkin verran vanhoillislestadiolaisten toimintaan, muun muassa Lestadiolaisten Ylioppilaskodin kannatusyhdistyksen johtokunnassa. Hän irtautui vanhoillislestadiolaisuudesta 1960-luvun alussa, mutta palasi takaisin liikkeeseen 1995.

Miettunen oli vapaamuurari.

Suomen pääministeri 1961–1962 1975–1977
Suomen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri 1950–1951 1954–1956
Suomen maatalousministeri 1951–1953 1956–1957 1958 1968–1970
Suomen valtiovarainministeri 1957